

עמום עון (עם יורם קניוק)
"הרהאמה קרה שונא ישראל אכלו אותה!"

הילת העליונות, פן יסגור הערצת המקומיים וצייתנותם, פן יתגלו חלילה פני בשר ודם מתחת למסכת השליטים. כימעט שאתה מתפתה, למקרא המודעה הזאת, לפנות אל רשות שמורות הטבע, ולהציע לה שתפירוש את הסוטה על מתנחלי חברון, קיפלינגים נלהבים שכמותם, אשר איחרו להיוולד ונתנו אל המאה הלא-נכונה...

● בוגד או מנוול

ליש ציונות פולנית-רומנטית, לאומנית ורוויה מיס-תיקה, עם הוד-גבורה ועם דרבנות-פרשים ותהילת שדות-קרב, תרגום חופשי לעברית של "יוזם כריסטוס של העמים" נוסח פולין, בהמון צידקנות ורחמים עצ-מיים וכו'.

יש ציונות זעיר-בורגנית, עם גגות-רעפים אדומים, עם נימוסים טובים, באוואריה על אדמת-כנען, "פראו דוקטור" ו"הר דירקטור", גמיטליקייט וקסם-באוואריה. יש ציונות מארכיסטית, עם ועדי-פועלים ואינטלק-טואלים בחדרים מלאי-עשן, עם חדווה של אידיאה ועם "התארגנות בתאים".

יש ציונות דתית-משיחית, עם רמזים "קבליים" לפע-מי-משיחית, המתחפשים לריקודי-כפירה של חלוצים. יש ציונות דתית לא-משיחית, עם שמירת-מיצוות ועם יידישקייט עיריתית ועם אורז-נשימה.

יש ציונות פאשיסטואידית (כביטוי) של ישעיהו לייבוויץ), עם אגרופים קמוצים, טירור אישי, טהרת הגזע ותפארתו, תהילת האלימות המחתרית ופיאור אירוטי-פיוטי של "אקדה ורובה ומכונת-יריה".

יש ויש. בתוך המישפחה הזאת של זרמי הציונות יש, כמובן, כמה אחיינים או בני-ידוד שאני מתעב אותם וגם מתבייש בהם, והם ודאי בזים לי ורואים בי בוגד או מנוול...

● עם בלי ממלכה

אין לי חשק להיות צלבן-יחיד, חלוץ נצחי של עולם בלי מדינות וכו'. אני כבר הצגתי מרצוני או — למען האמת — מתוך חורבן וכפייה, את הדגם של קיום ציוני-לוציה בלי טריטוריה. כאלפיים שנה עמדתי והצגתי את הקונץ הזה, ואיש לא התלהב ואיש לא הצטרף ואיש לא התפרק מ"כלי הממלכת".

בבקשה: יבואו אחרים וידיגמו. מי זה קבע, שהיה-דים יהיו מין שפופרת-ניסוי נצחית של "השלב הבא בדבריי-מיהאדם?" אינני מוכן עוד להיות חלוץ בדבר הזה.

"האמונה", אומר איוואן קאראמאזוב של דוסטויבסקי, בהביטו אל הייסורים הממלאים את העולם, "האמונה (הדתית) היא דבר נפלא. אבל המחיר גבוה מדי, שלא לפי כוונתו. ובפארפראזה אגיד גם אני. (וזה המצית הש" קפתי הציונית): רעיון העם-ללא-ממלכת הוא רעיון מרתק, אבל מחירו יקר מדי ואין הוא לפי כוחו. ודאי שלא אחרי אושוויץ.

● זקן בגוילדים

אני שוב לא אהיה הראשון בעולם, היחיד בעולם, המוותר על דלת ועל מנעול ועל סורגים בחלונותיו ועל גדר סביב גנו. אני, אם גם צעצועי-הממלכתיות גורמים לי להרגיש לא פעם כאיש זקן שנדחף אל גן הילדים, אני אשחק את המישחק העלוב הזה כמו כולם, ועוד ביתר זריזות. לא אהיה, בנושא זה, אורז-לגויים. יבואו ילדים אחרים וישחקו לפנינו. אני אשמח להיות העשירי בעולם, ואולי נאמר — החמישי או השישי

● לא יצאנו לג'יהאד

אינני רואה כל תוקף לסיפוחם של מחוזות מאוכז-לים אל תחום מדינת-ישראל, ללא הסכמת יוש-ביהם. תושבי שכם ועזה אינם, "חומר אנושי" ולא "אבק אדם" ולא "אספסוף תת-אנושי שיש להוריש" כדי ליצור מרחב-מחייה". הם בחזקת אייב מנוצה. לא פחות, אף לא יותר מכך.

אנחנו לא יצאנו ל"ג'יהאד", כדי למחות ולשחרר את אדמותינו הגוולות. יצאנו למילחמת ששת-הימים כדי להגן על חיינו ועל זכויותינו ועל שלומנו וחרותנו. ביום שבו יובטחו כל אלה, נהיה חפשיים — נהיה חייבים — לכבד את זכות-עצמאותם, את חירותם ואת שלומם של ערביי-פלסטין, ויהיו מחוזותיהם, "היסטוריים" או "טבעיים" כאשר יהיו, ואני מסתכן בגפשי ומוסיף: הדברים חלים גם על תושבי ירושלים המזרחית...

● מרחב-מחייה הטמא

הבטחת מרחב-מחייה לישראל" — אינני תופס כיצד לא נרעד קולו של משה דיין כאשר נטק ביטוי זה, על כל הזיכרונות המחרדים הקשורים בו. "מרחב-מחייה" פירושו: להוריש את הזר, הפראי, הנחות והחלש — כדי לפנות מקום לנעלה, ל"מתורבת" — ולחזק. לא על כך נלחמנו. מרחבי-ישראל כולם לפנינו: שיממות הגליל והנגב. אין לנו "מרחב-מחייה" בשטחים המאוכלסים בצפיפות רבה, והמיושבים על-ידי עם היושב על אדמתו...

הביטוי "מרחב מחיה" מטמא את המילחמה שהיתה מילחמה על עצם-חיינו: כביכול, צדקו אייבנו תמיד, כשחשדו בנו כי צר לנו המקום וכי מאחרי תחנינות-השלום שלנו כורח של התפשטות וסיפוח, ועל-כן, כבר יכול, זכאים היו לנסות להשמיד את "ראש-הגשר" הציוני, קודם שיממש על חשבונם את תאוותו ל"מרחב-מחייה"...

● אין אל שיכרע

אני מאמין בציונות גלויית-עניינים. חזקה ומתאפקת. רואה את העבר היהודי כלקה, אך לא כציווי מיסטי ולא כסיוט ממאיר. רואה את ערביי פלסטין כערביי פלסטין, לא כגילגולם של עמי-כנען הקדומים בתחפושת, ואף לא כאבק-אדם הממתין לנו שנלוש בו כרצוננו.

אני מאמין בציונות הרואה את עצמה גם כפי שזולתה עלול לראות אותה.

ובאתונה: אני מאמין בציונות המכירה הן במשמ"עו הרוחנית והן במסקנות הפוליטיות הנובעות בכך, שכירבת-אדמה זו מהווה ארץ מולדת לשני עמים אשר נגזר עליהם להתקיים זה לעומת זה, ולו גם בחירוק-שיניים, מפני שאין אל ואין מלאך שיבוא להכריע בין צדק לצדק, וחיי שניהם, חיי כולנו, תלויים בהתוודעות הדדית קשה. כאובה והכרחית בתוך נופיה המזורים של ארץ אהבה...

● קיפלינגים שאיחרו להיוולד

איזה אישנכ ססגוני אל עולם שהיה ואיננו עוד הואילו מתנחלי חברון לפתוח לפנינו במודעתם! בשלוש מלים, "לא לעיני הערבים", הקימו לתחייה את עולמן של מושבות אירוסיות מבודדות, מוקפות ים של ילדים נבערים ופרימיטיביים, ובהן אדונים אירופים נאר-רים וחדורים תחושת-שליחות ציוני-לוצית, המקפידים מאד-מאד להעלים מעיני הילדים את מריבותיהם הפני-מיות, את חולשותיהם ואת מחלוקותיהם, פן תאבד להם

נים שהמשרור עצמו נספח אליה לא תוכל לקלקל אפילו אות אחת. אבל אולי מוטב שלא להתעלם, מפני שדברים כאלה כבר היו במקומות אחרים ונסתיימו בכי-רע, כאשר תעמלנים-סלפנים גררו יצירה, ששורשיה נעוצים במי-תוס, והפכוה לטאם-טאם תופים, עד שהפכה בידיהם לכלי-משחית ועלתה בחיי בני-אדם.

אצ"ג לא זו בלבד שאינו חושש מפני חזות כזאת, נדמה שהוא שש לקראתה... מה טיבו של הלך-הרוח הזה, הבוחר לכנות את הרמטכ"ל (בטעות) בשם "המצ" ביא העליון של העם", ולצייר אותו כמין שימשון שש-לקרב, אשר זקני-ציון הגלויים "קשרו את ידיו?" נדמה שיש כאן עורק תת-קרקעי, העובר מתחת למפה הפוליטית בארץ ומקשר יחד הערצת הצבר הגיבור, המצפץ על כל הגויים והלהוט להכות אלף איש בלחי-חמור, עם בוז לגלותיות היהודית...

הקליטאות לקוחות כולן מתוך מחסן הרחמים העצ-מיים הישנים: "שה פזורה ישראל", "עם לבדד ישכון", "כיבשה בין שבעים זאבים", "עם בחירה" ו"אור לגויים". הפנים הם לעבר: "לא עוד". הפניה היא אל הקהל הגוי: "לא שה לטבח יובל" ו"יש דין ויש דיין".

אולי כאן נפגשת ההתכחשות ה"כנענית" עם הדב-קות היהודית האצ"נית: אנחנו לא יהודנים אלא גזע חדש; אנחנו גולנים אמיתיים, אנחנו זאבים נוראים. והמכנה המשותף לפגישה מדהימה זו: שינאת עברנו ההיסטורי. השאיפה להתכחש...

אבל כאשר הפקעת הכאובה של צלקות-העבר דוחפת את בעליה להזיות של גדולה, לחיקוי המתעללים בו מדור-דור, כאשר השאיפה לסתור את הנחיתות, להוכיח את ההשתחוות, הופכת להיות תאוות-עליונות, אזי כל סיסמות הבריאות והעוצמה אינן אלא ביטוי של מחלה קשה...

גבול דק אך גורלי מבדיל בין ההתמוגגות האנושית המובנת של איש יהודי בדור הזה למראי סמלי הממלכ-

עוז אחרי התאונה
"להיות גולן קר וקשוח..."

תיות למיניהם, לבין ההתמוגגות החולנית למשמע תואר כגון "המושל הצבאי הישראלי של אל-ערבי" (כלומר, חייה, נתפשו היוצרות, הוא — הגוי — עכשו יהודון רדוף, ואני — היהודי — אהיה הגוי, ואשפוך את חמתי על ימין ועל שמאל)...